

ceği neticesine varılmış olduğu tanzim edilen bir raporla karma komisyonumuza arzedilmiştir.

Karma Komisyonunda, hazırlama komisyonunun bu raporu ve dosyadaki zabıt varakaları okunduktan ve yapılan görüşmelerden sonra Sadık Aldoğan'ın yukarıda izah edilen eylemi Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesine giren tenhipli cezayı istilzam ettiğinden Anayasa hükmü uyarınca Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması lâzımgeldiğine çoğunlukla karar verilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Afyon Karahisar Milletvekili Gl. Sadık Aldoğan'ın Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında

(Resmî Gazete ile ilân : 29 . III . 1950 - Sayı : 7469)

No.
1692

Afyon Karahisar Milletvekili Gl. Sadık Aldoğan'ın Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyonca hazırlanan aşağıda yazılı rapor Kamutayın 24 . III . 1950 tarihli Birleşiminde kabul edilmiştir. (Cilt : 25 - Sayfa : 3,1035:1037,1050).

24 Mart 1950

Yüksek Başkanlığa

Hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği, Cumhurbaşkanına gıyabında lisanen tecavüzde bulunduğu ihbar edilen Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan hakkındaki evrak Başbakanlığın 15 . IX . 1949 tarih ve özel 6 - 2/3342 ve genel 8/6 - 3394 sayılı yazısıyla Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına gönderilmiş ve Başkanlıkça da Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona tevdi edilmiş ve İktüzüğün 178 nci maddesi gereğince (Adçekme) suretiyle ayrılan beş kişilik Hazırlama Komisyonuna verilmiştir.

Hazırlama Komisyonu tüzüğün adı geçen maddesi hükmüne tevfi kan 21 . III . 1950 Salı günü saat 14 te Sadık Aldoğan'ı dinlemek üzere davet etmiş ise de gelmediğinden dosya üzerinde incelemelerini yaparak aşağıda yazılı sonuca varmıştır.

Bu komisyonca incelenen dosya münderecatına göre: Millet Partisi mensupları tarafından 20 . VII . 1949 gecesi İzmir'in Karşıyaka Ar Gazinesunda tertip edilen toplantıda söz alan Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan'ın konuşma sırasında. (Burasını İngiltere mi sanıyorsunuz? Çöreil gibi adam kazanamadı ama, o memleketteki hükümetler de namus vardır. Onlarda sandalyalarına yapışacak kadar zillet yoktur. Yoksa işkembesini doldurmak için iktidarda durmak zillettir. Namuslu bir adam verdiği sözü tutmazsa o adama ve o Hükümete namussuz denir.) Ve 24 . VII . 1949 gününde yine aynı partinin İzmir Ballıkuyu ocak binasında yaptığı toplantıda konuştuğu sırada (İkinci Dünya Harbinin sonunda Birleşmiş Milletler camiasına biz de dâhil olduk. Fakat milletın sırtına bir kâbus ve ahtapot gibi yapışan şef ve onun Hükümetleri buldukeça vâdedilen insan hakları hiçbir suretle sağlanamaz) demek suretiyle Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif ettiği ve Cumhurbaşkanı aleyhinde lisanen tecavüzde bulunduğu yerlerinde tutulan 20 . VII . 1949 ve

24 . VII . 1949 tarihini taşıyan 2 tutanakla tesbit ve bu tutanaklar münderecatı da onu imza edenlerin savcılıkta alınan ifadeleriyle teyit olunmuştur Bu açıklama ve dosya münderecatına göre Sadık Aldoğan'a isnadolunan fiil:

1. Cumhurbaşkanı aleyhinde ve gıyabında lisanen tecavüzde bulunmak,
2. Hükümetin mânevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif etmek, den ibaret olmak üzere ikidir .

1. Bu eylemlerden birincisi, yani (Cumhurbaşkanı aleyhine gıyabında lisanen tecavüzde bulunmak) Türk Ceza Kanununun 158 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre cezalandırılması icabeden fiillerden bulunmasına ve Anayasanın 12 ve 27 nei maddelerinde yazılan yasak eylemlerden bulunmasına mebnî İftüzünün 180 nei maddesinin 2 nci fıkrası hükmüne tevfikeyen bu eylemden ötürü kovuşturma ve yargılamanın dönem sonuna bırakılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. Hükümetin mânevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyifte bulunduğu hakkındaki yasak eyleme gelince,

Adı geçen Sadık Aldoğan'ın yukarda özetlendiği gibi 20 VII . 1949 tarihinde yapılan toplantıda konuşurken, Hükümetin yaptığı işleri tenkid ettiği sırada ve mevzu tamamen Hükümet icraatı ve seçim işleri iken, seçimin Millî Şefin emriyle yapıldığı ve bunun mesulü Hükümet olduğu ifade edildikten ve Seçim Kanunu tadilâtına da temas olunduktan sonra bilhassa :

(Hasan Saka zamanında ecnebilere de gösterdikleri Seçim Kanunu iyi imiş, Hasan Saka diyor ki, bu kanunla seçime girilebilir. Aklınla yaşa Allahın ahğı, burasını İngiltere mi sanıyorsun adam. Çörçil gibi adam kazanamadı ama o memleketlerdeki hükümetlerde namus vardır. Onlarda sandalyalarına yapışacak kadar zillet yoktur. Yoksa işkembesini doldurmak için iktidarda durmak zillettir. Bizim Seçim Kanununu mütehassıslara göstermeye lüzum yoktur. Bu işin yapılması ancak namuslu bir hükümetin bulunmasında görülür. Ama bizim namusumuzdan şüpheniz mi var . Evet şüphe ediyorum. Şüphelenmek vatandaşın hakkıdır. 1946 daki marifetler unutulamaz. O ateş yanıyor katiyen söndürülemez) dedikten sonra mevzu Devletlerarası münasebete intikal ettiren Sadık Aldoğan, (İkinci Dünya Harbinden muzaffer çıkan Ruzvelt'le Çörçil 4 maddelik bir Atlântik Beyannameşi yaptılar. Birleşmiş Milletler camiasına bizi de aldılar. Hasan Saka oraya imza koydu. Bu Halk Partisi Hükümeti imzasını tuttu mu . Bunu bu Halk Partisi Hükümetinden soruyorum . Nâmuslu bir adam verdiği sözü yapmazsa o adam ve o Hükümete namussuz denir. Ya imzasını tatbik eder. Etmezse nâmusuzun kendisidir. Ben başkasını tanımıyorum. 159 neu madde filân tanımıyorum. O halde ne halt etmeye bu imzanızı tatbik etmiyorsunuz) demiş ve 24 . VII . 1949 tarihinde Ballıkyu ocak toplantısında yaptığı konuşmada da memleket-te 41 seneden beri hakiki hürriyetin teessüs edemediğini Cumhuriyetin ilânından sonra da bir tek parti ve şef ile onun hükümetlerinin ve adamlarının arzusuna göre idare edildiğini beyan ve Hükümet icraatını tenkid ederken (İkinci Dünya harbinin sonunda Birleşmiş Milletler camiasına bizim de dâhil olduğumuzu, fakat milletinsirtına bir kâbus ve bir ahtapot gibi yapışan şef ve onun hükümetleri buldukça vâdedilen insan haklarının hiçbir surette sağlanamayacağını) ifade etmiş olduğunu bildirmiş ve Hazırlama Komisyonu da buna kanmış ve Sadık Aldoğan'ın söylediği bu sözlerin ifade ettiği açık mâna ve konuşmanın genel konusu itibariyle Türk Ceza Kanununun 159 neu maddesinin 1 ve 2 nei fıkraları hükümlerine uygun şekilde Hükümetin mânevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif mahiyetinde olduğunu kabul etmiştir. Bu yasak eylem ve buna terettüp eden ceza ise Anayasanın 12 nei maddesinde yazılı terhipli cezaları gerektiren suçlardan bulunduğundan ve Hazırlama Komisyonu da buna kandığından bu madde için Sadık Aldoğan'ın İftüzük'ün 180 nei maddesi hükmüne uyularak Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Karma Komisyonda, Hazırlama Komisyonunun bu raporu ve dosyadaki zabıt varakaları okunduktan ve yapılan görüşmelerden sonra Sadık Aldoğan'ın yukarda izah edilen eylemi, Türk Ceza Kanununun 159 neu maddesine giren terhipli cezayı istilzam ettiğinden Anayasa hükmü uyarınca milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması lâzımgeldiğine çoklukla karar verilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.